

rækkende Betydning, og det forekommer mig, at der vil være al Anledning for dette Ting til at tage det op til en mere samlet Overvejelse. Jeg kunde have ønsket, at der overhovedet ikke var blevet bevilget noget i Aar til nye Kirkebygninger, før vi vare komne ind paa at drøfte hele det kirkelige Spørgsmaal noget nærmere. Det er sikkert nok, og de fleste erkende, at der ogsaa her i Kjøbenhavn er ved at komme en stærk Bevægelse om nye Kirkebygninger, som man ønsker, at Staten skal tage sig af. Man tænker her paa 12—15 nye Kirker, man har meget vidtrækkende Planer med Hensyn til Kirker her i Hovedstaden, som man tænker sig, at Staten skal tage sig af. Jeg nævner dette, fordi jeg mener, at det er et Spørgsmaal, som har faaet vide Dimensioner, saa vide, at vi ikke kunne overse dem. Jeg kan derfor ikke andet end gøre opmærksom paa, at det har sin store Betydning, om vi nu skulde til at begynde en ny Statskirkebyggeperiode, det forekommer mig i alt Fald, at det strider ikke saa lidt mod den kirkelige Udvikling, som er ved at foregaa i vort Land for Tiden. Hvad enten man ser mildt eller ikke mildt dertil, er det øjenshuligt, at der er en stærk fritkirkelig Bevægelse her i Landet, der giver sig Udslag paa mange Maader, giver sig Udslag fra en Retnings Side, fra den indre Missions Side, i, at der næsten i alle Landets Sogne opføres Forsamlingshuse eller Bedehuse, hvad man nu vil kalde det, til privat Brug; og fra en anden Retnings Side, den grundtvigianste, giver det sig Udslag i Opførelsen af en stor Mængde Valgmenighedskirker; der er for Tiden 20 eller nogle og 20 Valgmenighedskirker her i Landet, som alle ere byggede i de sidste 20 Aar. Det er altsaa øjenshuligt, at vi ere inde i en fritkirkelig Bevægelse her i Landet, som vokser stærkt Aar for Aar og tager godt fat i Hovedstaden. Det peger afgjort i den Retning, at Kirken er ved at frigøre sig fra Statens Formynderskab. Jeg ønsker den Retning fremmet og finder derfor, at det er noget uheldigt, og at det vil ligesom styrke hele den statskirkelige Udvikling endnu mere, naar vi her komme ind paa i stor Udstrækning at give Bidrag eller fuldt ud betale for nye Kirkers Opførelse. Denne Sag har ogsaa en anden Side, og det er den, at de mange Bedehuse og Kirker, som ere opførte i den sidste Aarrække her i Landet, ere opførte af den Grund, der hænger sammen med hele det reaktionære Kirkeregimente, som vi leve under, at man ikke vil lukke Kirkerne op her i Landet. De Kirker, som vi have her i Landet, bruges saa utroligt lidt, og

man faar ikke Lov at bruge dem. Naar der i et Sogn dannes sig en Valgmenighed, som stiller sig under Provstens og Biskoppens Kontrol, og som i et og alt befædter sig til Statskirkens, Folkekirkens Befendelse, hvad man vil kalde det, underkaster sig Kirkens Myndighed og Tilsyn, saa kan denne Valgmenighed ikke faa Lov til at benytte den Sognekirke, som kun benyttes en Formiddag Ugen igennem. Saa skal der paalægges en saadan Valgmenighed den Byrde, at den skal bygge et selvstændigt Kirkehus, og saa faa vi det, som vi have set i adskillige Sogne, at der ligger to Kirker ved Siden af hinanden, af hvilke man med største Lethed kunde undvære den ene, idet Sognekirken godt kunde bruges saaledes, at den ene Menighed kunde have Lov til at bruge den om Formiddagen, den anden om Eftermiddagen. Saa vilde hele den ikke ringe økonomiske Byrde, som derved paalægges Valgmenighederne, kunne spares, en stor Del af de Missionshuse, som med store Omkostninger, vilde ligeledes kunne spares og Beboerne kunne spares for en stor Udgift, naar man kunde komme lidt bort fra det rent danske og daarlige danske Princip, som vi have her, at Kirkerne kun maa bruges til den egentlige Gudstjeneste. Naar man kommer til andre Lande, hvad enten det er England eller Sverige, for ikke at tale om de katolske Lande, bruger man jo Kirkerne i en ganske anden Udstrækning. Saa finder man, at alt, hvad der overhovedet tjener til det religiøse Livs Fremme, ere Kirkerne ikke for gode til at bruges til. Her i Landet ere vore Kirker indrettede saaledes, og Myndighederne administrere dem paa den Maade, at den Nytte, de gøre, er aldeles forsvindende. Jeg tror, at man ogsaa fra Statens Side vilde kunne spare meget betydelige Udgifter, naar man kom ind paa at aabne Kirkerne's Døre, lode dem virkelig staa aabne, lode dem blive brugte i en ganske anden Grad, end de nu bruges. Det vilde være adskilligt forstandigere; end om vi nu her kom ind paa at anvende meget betydelige Beløb til nye Kirkebygninger. Jeg agter at stemme for den Indskrænkning, som er foreslaet af et Mindretal, og naar jeg gør det, saa gør jeg det væsentlig ud fra den Motivering, jeg her har fremsat. Jeg vil sige, at jeg tror, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds havde ikke saa lidt Ret i en enkelt Udtalelse, han kom frem med, angaaende denne Sag. Jeg tender ganske godt Forholdene i Valgmenighederne her i Landet og har haft Lejlighed til at gøre mig bekendt med de Beløb, for hvilke de opføre deres Kirkebygninger. Det